

Lietuvos kvalifikacijų sandara: kvalifikacijų lygiai, kvalifikacijos suteikimas ir pripažinimas

Vidmantas Tūtlys
Vytauto Didžiojo universiteto Profesinio
rengimo studijų centras

Lietuvos kvalifikacijų sandara: esminės datos

- Pradėta rengti 2006 m.
- Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m.
- Susieta su Europos kvalifikacijų sandara mokymuisi visą gyvenimą 2012 m.

Lietuvos kvalifikacijų sandara: esminiai faktai

- Instrumentas, apibrėžiantis visų Lietuvoje teikiamų kvalifikacijų lygmenis ir tokiu būdu atskleidžiantis galimus mokymosi, vedančio į kvalifikacijos įgijimą, kelius.
- Padeda palyginti Lietuvoje ir kitose šalyse teikiamas kvalifikacijas (per susiejimą su EKS).
- 8 kvalifikacijų lygmenys.
- Apima visas kvalifikacijas, kurias galima įgyti mokantis formaliuoju, neformaliuoju ir savaiminiu (per patirtį) būdais.

Lietuvos kvalifikacijų sandara: lygmenų aprašai

- Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygmenų kriterijai (veiklos sudėtingumas, atlikėjo savarankiškumas, veiklos kintamumas) nurodo reikalavimus, susijusius su atlikimo savarankiškumu, atsakingumu ir kokybe.
- **Kiek sudėtinga yra atliekama veikla?**
- **Koks yra veiklos atlikėjo savarankiškumas?**
- **Kaip kinta atliekama veikla?**

Lietuvos kvalifikacijų sandaros diegimas: instrumentai

- Sektoriniai profesiniai standartai.
- Nacionalinės modulinės profesinio mokymo programos.
- Studijų krypčių aprašai aukštojo mokslo sektoriuje.

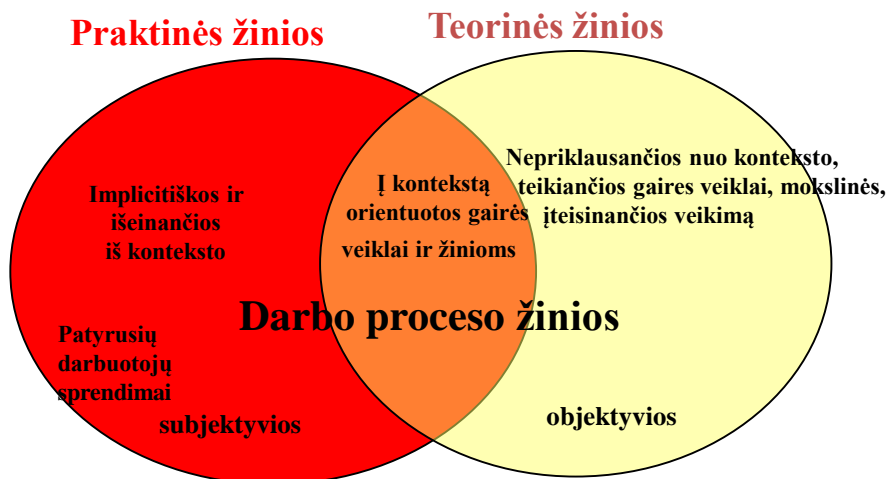
Profesiniai standartai

- Informacijos šaltinis užduočių rengimui
- Informacija apie:
 - Kompetencijas
 - Kompetencijų ribas
- Kvalifikacijos pripažinimui keliamus reikalavimus
- Kvalifikacijos atitiktį tarptautiniams atitikmenims

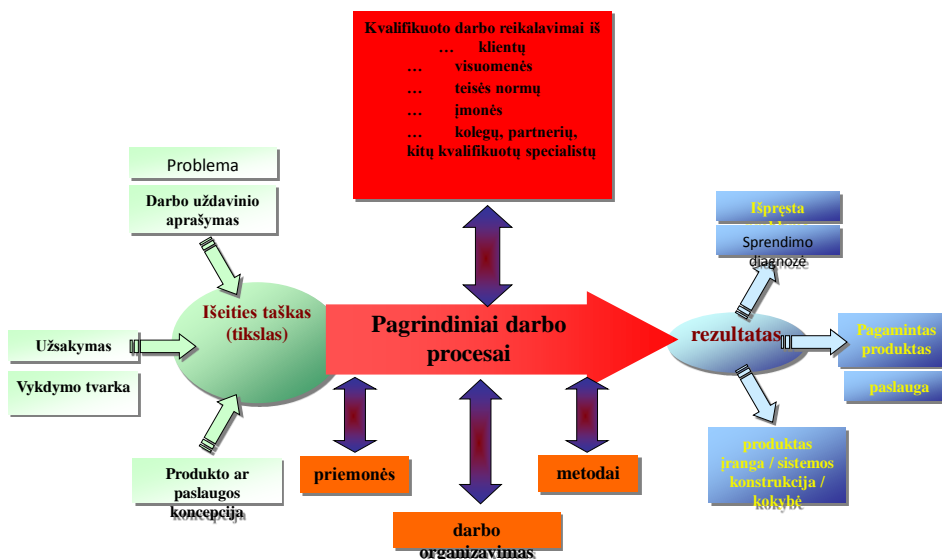
Kodėl atžvalga į darbo procesą yra svarbus profesinio rengimo plėtros veiksnys?

- Padeda lanksčiai ir efektyviai atsižvelgti į veiklos reikalavimus ir jų kaitą projektuojant profesinio mokymo turinį (proaktyvus požiūris į veiklos turinį ir jo kaitą).
- Laiduoja įvairias profesinio tobulėjimo galimybes: specializaciją konkrečioje veiklos srityje (darbo procese), galimybes įgyti platesnes kompetencijas reikalingas skirtingų darbo procesų įvaldymui.

Darbo proceso žinių charakteristikos (Becker, Spöttl, 2008)

Esminiai darbo proceso elementai (Becker, 2008)

Lietuvos kvalifikacijų sandaros naudojimo sritys ir naudotojai (1)

- Kvalifikacijų sudarymas nacionaliniu lygiu – sektorių profesinių standartų rengimas ir aprobavimas.
- Sektoriniai profesiniai komitetai, Centrinis profesinis komitetas, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija.

Lietuvos kvalifikacijų sandaros naudojimo sritys ir naudotojai (2)

- Naujų kvalifikacijų įvedimas ir esamų kvalifikacijų atnaujinimas veiklos sistemoje, inicijuojant esamų sektorinių-profesinių standartų atnaujinimą ir papildymą, įmonėse ir organizacijose parengtų, teikiamų ir taikomų kvalifikacijų susiejimas su nacionaline kvalifikacijų sistema.
- Įmonės ir organizacijos, profesinės sąjungos, profesinės organizacijos, sektorinės verslo organizacijos, profesinio mokymo įstaigos, aukštosios mokyklos, privatūs tęstinio profesinio mokymo paslaugų teikėjai.

Lietuvos kvalifikacijų sandaros naudojimo sritys ir naudotojai (3)

- Naujų kvalifikacijų įvedimas ir esamų kvalifikacijų atnaujinimas veiklos sistemoje, inicijuojant esamų sektorinių-profesinių standartų atnaujinimą ir papildymą, įmonėse ir organizacijose parengtų, teikiamų ir taikomų kvalifikacijų susiejimas su nacionaline kvalifikacijų sistema.
- Įmonės ir organizacijos, profesinės sąjungos, profesinės organizacijos, sektorinės verslo organizacijos, profesinio mokymo įstaigos, aukštosios mokyklos, privatūs tęstinio profesinio mokymo paslaugų teikėjai.

Lietuvos kvalifikacijų sandaros naudojimo sritys ir naudotojai (4)

- Profesinis mokymas ir aukštojo mokslo studijos: pirminio ir tęstinio profesinio mokymo, aukštojo mokslo studijų programų kokybės užtikrinimas ir valdymas, perimamumo tarp skirtingų profesinio rengimo grandžių mokymo ir studijų turinio plėtra.
- Profesinio mokymo centrai, aukštosios mokyklos, tęstinio profesinio mokymo paslaugų teikėjai, įmonės ir organizacijos vykdančios jaunimo mokymą pagal pameistrystės programas, arba savo darbuotojų tęstinį profesinį mokymą, pirminio profesinio mokymo ir aukštojo mokslo studijų kokybę vertinančios institucijos – Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Studijų kokybės vertinimo centras.

Lietuvos kvalifikacijų sandaros naudojimo sritys ir naudotojai (5)

- Formaliuoju, neformaliuoju ir savaiminiu būdais įgytų kompetencijų vertinimas ir pripažinimas: vertinimo kriterijų nustatymas
- Kompetencijas vertinančios institucijos: Prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Žemės ūkio rūmai, sektorinės verslo organizacijos, profesinės organizacijos, profesinio mokymo centrai, aukštosios mokyklos.

Lietuvos kvalifikacijų sandaros naudojimo sritys ir naudotojai (6)

- Užsienio šalyse įgytų kompetencijų ir kvalifikacijų pripažinimas siekiant įsidarbinti, karjeros ar tolesnio mokymosi (įskaitant dalyvavimo įvairiose tarptautinėse profesinio mokymo bei aukštojo mokslo mainų ir judumo programose atvejus).
- Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, Studijų kokybės vertinimo centras, profesinio mokymo centrai, aukštosios mokyklos.

Lietuvos kvalifikacijų sandaros naudojimo sritys ir naudotojai (7)

- Profesinis informavimas, orientavimas ir konsultavimas, teikiant informaciją apie kvalifikacijų įgijimo, profesinio ir akademinio tobulėjimo kelius ir galimybes, kurias apibrėžia esama kvalifikacijų sistemos struktūra ir Lietuvos kvalifikacijų sandara.
- Atvirosios informavimo ir konsultavimo sistemos (AIKOS) internetinės svetainės administravimą, priežiūrą ir atnaujinimą vykdančios institucijos, profesinio informavimo taškuose (PIT) dirbantys specialistai, verslo ir sektorinės organizacijos, profesinės organizacijos, vykdančios įvairias profesinio informavimo ir orientavimo veiklas.

Lietuvos kvalifikacijų sandaros naudojimo sritys ir naudotojai (8)

- Žmonių išteklių valdymas ir vystymas įmonėse ir organizacijose: darbuotojų darbo užmokesčio, karjeros ir motyvacijos valdymas, darbuotojų paieška ir samdymas, darbuotojų tęstinio profesinio mokymo/-si planavimas, organizavimas ir kokybės valdymas įmonėse ir ūkio sektoriuose, darbuotojų įgytų kompetencijų vertinimas ir pripažinimas.
- Įmonės ir organizacijos (personalo ir žmonių išteklių valdymo skyriai ir specialistai, už darbuotojų kompetencijų vertinimą atsakingi specialistai), sektorinės verslo organizacijos, profesinės sąjungos, darbuotojų paieška ir samdymu užsiimančios kompanijos ir agentūros, tęstinio profesinio mokymo paslaugas teikiančios įmonės ir organizacijos (mokymo programų ir planų rengėjai, mokymo priemonių ir metodikų rengėjai).

Lietuvos kvalifikacijų sandaros diegimo iššūkiai ir problemos

- Profesinių kvalifikacijų LTKS 6-ajame, 7-ajame ir 8-ajame lygmenyje pripažinimo institucinis “vakuumas”: reikšmingas profesinių organizacijų vaidmuo.
- Pavyzdys: inžinierių profesinių kvalifikacijų pripažinimas.
- Tuščių kvalifikacijų lygmenų užpildymas: 5-ojo lygmens problema. Kas gali teikti šiam lygmeniui priskiriamas kvalifikacijas? Kokios profesinio mokymo, aukštojo mokslo, tęstinio ir suaugusiųjų švietimo institucijos, įmonės ir organizacijos galėtų tai daryti?

Dėkoju už dėmesį.

Vidmantas Tūtlys
Vytauto Didžiojo universiteto
Profesinio rengimo studijų centras
Jonavos 66, LT-44191 Kaunas
Tel.: 8-37 327826
El. paštas: v.tutlys@smf.vdu.lt